

**Catre: Oficiul Roman pentru Drepturile de Autor
In atentia domnului Laurentiu Oprea**

In ceea ce priveste Acordul pentru dezvoltarea si protectia operelor pe noile retele digitale, va multumim pentru invitatia facuta de a comenta acest document, tinem sa mentionam ca apreciem ideea dumneavoastra ca un bun pas inainte si intentionam sa o sprijinim in continuare.

Totusi, fata de acest demers, facem urmatoarele precizari:

1. Chestiuni formale legate de discutia publica:

- Avand in vedere importanta subiectului drepturile de autor pe Internet, precum si rolul activ pe care il joaca Utilizatorii finali, este extrem de importanta **realizarea unui discutii publice si a unei transparente totale** a procesului de discutare a acestor documente. De asemenea, consideram extrem de importanta participarea Utilizatorilor de Internet in cadrul acestui proces. Chiar daca nu exista prea multe Asociatii care sa reprezinte direct sau indirect acesti utilizatori, exista suficiente **organizatii informale ale utilizatorilor** (comunitati, liste de discutii, forumuri) care sunt interesati de aceste subiecte si care trebuie sa fie invitati la discutie.
- Internet-ul este un mediu de libera expresie nu numai pentru autorii traditionali de opere protejate prin drept de autor, ci mai ales pentru noii creatori, care au opere ce intra sub incidenta legii dreptului de autor. Cum ORDA trebuie sa reprezinte si interesele acestor autori, recomandam **invitarea reprezentantilor comunitatilor de cultura digitala** la aceste discutii.
- In acelasi context remarcam numarul mare de Furnizori de Servicii Internet (ISP) invitati, dar extrem de putini furnizori de solutii digitale (sau de servicii ai societatii informationale, daca este sa respectam defintia Legii nr.365/2002). ISP-istii au un rol esential in Internet, insa rolul sau principal este acela de a transmite informatia catre destinatari. **ISP-isti nu au si nici nu trebuie sa aiba un rol de cenzor al informatiei trimise pe Internet**. Sigur, exista situatii in care un ISP are si rolul de Furnizori de servicii ale societatii informationale, dar aceasta nu este o regula. In schimb organizatii care reprezinta in mod direct Furnizorii de Servicii ai Societatii Informationale (FSSI) nu au fost invitate (a se vedea IAB Romania).
- In conditiile in care din lista celor propusi sa semneze Acordul fac parte si unii reprezentanti ai sectorului privat, consideram ca trebuie sa exista o deschidere (si in consecinta un anunt public) pentru a participa orice alt reprezentant al sectorului privat din acelasi domeniu, pentru a crea un nivel egal pentru toti participantii din piata, in conditiile in care sunt interesati sa participe la asemenea discutii.
- Propunem, de asemenea, ca **documentele prezentate sa aiba o codificare unica** – prin identificarea exacta a datei realizarii documentului, versiunea acestuia, persoana care l-a creat, precum si sursele (in special in cazul „Situatiei actuale”) folosite in realizarea documentelor, astfel incit toate partile sa aiba o idee clara cu privire la versiunea aflata in discutie.

2. Chestiuni de fond pe seama celor 2 documente supuse discutiei publice:

- Consideram ca **un asemenea demers ar trebui sa fie bazat pe o analiza independenta si impartiala a situatiei romanesti, europene si mondiale cu privire la drepturile de autor pe Internet**. Avand in vedere natura ubicua si transnationala a Internetului, consideram ca putem aborda un punct de vedere gresit daca ne-am referi doar la situatia Romaniei. Materialul prezentat de ORDA (cine este autorul ?) reprezinta un punct de vedere subiectiv si nedocumentat suficient (de altfel nu exista nicio mentiune cu privire la sursele folosite). Ne rezervam dreptul de a comenta in detaliu acest document, in afara observatiilor de mai jos.
- **Ne exprimam consternarea asupra faptului ca in „Situatia actuala” se comenteaza in mod negativ deciziile procurorilor si ale judecatorilor** cu privire la aceste cazuri si, simplificand argumentatia, se propune „cum ii putem face sa inteleaga ca gresesc”. Avind in vedere separatia puterilor in stat, consideram ca este rolul ORDA sa ia act de aceste decizii si sa se intrebe, impreuna cu titularii de drepturi, daca cumva opinia lor este gresita prin incriminarea unor astfel de acte ca fiind infractiuni. Opinia publica profund negativa la adresa infractiunilor legate de subiectul p2p, dublata de deciziile negative ale autoritatilor de aplicare a legii care considera in mod constant ca fiind lipsite de pericol social nu fac decit sa sublinieze faptul ca **avem de a face cu o norma juridica care nu se justifica din punct de vedere social**. Consideram ca de la acest punct de vedere trebuie sa plecam in „Situatia actuala” si nicidecum de la convingerea ca justitia greseste si trebuie sa ii aratam noi calea.
- In contextul aratat mai sus merita subliniat faptul ca ultimele statistici din alte tari arata ca, dimpotriva, utilizatorii de retele p2p sunt cei mai mari consumatori de muzica¹, acestia cheltuind anual sume de doua ori mai mari pentru a cumpara albume decat persoanele care nu acceseaza aceste sisteme online. Trebuie luate in considerare inclusiv aceste statistici in acelasi mod in care trebuie tinut seama si de faptul ca, pana in prezent, titularii de drepturi nu au reusit sa demonstreze ca pretinsele scaderi ale incasarilor sunt datorate exclusiv existentei sistemelor p2p si nu fluctuatiilor inerente ale pietei. Un studiu independent in acest sens in Romania nu a fost facut, dupa cunostintele noastre.
- Tinem sa precizam ca **rolul unei institutii publice nu poate fi doar apararea titularilor de drepturi**, fiind necesar ca acestea sa sustina principiul de echilibrare sociala intre interesele titularilor, pe de o parte, si **interesele publicului de acces la cultura si creatie**, pe de alta parte. Consideram ca misiunea ORDA este de a aprecia evolutia sociala in sensul gasirii unor solutii prin care ambele interese sa fie protejate in mediul digital.
- Atragem atentia ca la nivel international este discutata chiar extinderea sferei de exceptii ale dreptului de autor in sensul de a cuprinde inclusiv **utilizarile necomerciale** ale operelor protejate („A broad exception to copyright for non-commercial use would be one possibility”)².

¹ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1224460/Illegal-downloaders-spend-MORE-music-obey-law.html>

² <http://www.ipso.gov.uk/c-strategy-digitalage.pdf>

- **Dezavuam in mod categoric folosirea termenului de „piraterie”** intr-un document public al ORDA, cita vreme termenul – fara o consacrarare juridica nationala in domeniul drepturilor de autor – are o conotatie de marketing din partea unui anumite categorii din domeniu. Mai mult, termenul este deja demonetizat de „puterea”pe care ar putea sa o aiba prin existenta a numeroase grupari – politice si sociale – care folosesc termenii de pirati si piraterie ca o solutie sociala acceptabila.
- Vorbind de Acordul propriu-zis, consideram ca **preambului trebuie sa contina si referiri la cel putin urmatoarele principii:**
 - Principiile de exonerare a responsabilitatii ISP si furnizorilor de servicii ai societatii informationale in conformitate cu Legea nr.365/2002;
 - Existenta modelelor creative de creatie si distributie pe care Internetul le aduce, impreuna cu metodele alternative de licentiere pe Internet (Licente deschise);
 - Respectarea drepturilor utilizatorilor cu privire la accesul la Internet si la celelalte drepturi fundamentale. Recomandam urmatoarea formulare:
“avand in vedere ca nu se poate impune nici o restrictie drepturilor si libertatilor fundamentale ale utilizatorilor finali, in lipsa unei decizii prealabile din partea autoritatilor judiciare, în special în conformitate cu articolul 11 din ECHR si a articolelor ... din Constitutia Romaniei”

Apreciem ca pct.2.1. din Acord trebuie completat cu obligatia autoritatilor publice de a lua act de art.14 alin.(1) lit.a) din Legea nr.365/2002 in virtutea caruia, desi furnizorul de servicii nu este in pozitia de a verifica legalitatea unui continut, totusi raspunderea acestuia poata fi angajata in cazul in care acesta „are cunostinta despre fapte sau circumstante din care sa rezulte ca **informatia in cauza ar putea vatama drepturile unui tert**”. Existenta dispozitiilor mentionate a creat si creeaza in continuare numeroase probleme furnizorilor de servicii de gazduire, care se vad, de cele mai multe ori, in postura de a proceda la o evaluare juridica a ipotecelor incalcari de drepturi tocmai pentru a nu risca aplicarea anumitor masuri abuzive impotriva propriilor clienti. Institutiile statului ar trebui sa remedieze aceste situatii, inclusiv prin propuneri legislative, care sa oblige furnizorul sa actioneze exclusiv in baza unor hotarari judecatoresti.

- De asemena consideram ca referirea la metodele tehnice de protectie este extrem de discutabila, in conditiile in care la nivel european DRM-urile au fost un esec. Consideram utila eliminarea paragrafului 8 din cadrul pct.2 din acord - „*sustinerea utilizarii masurilor tehnice de protectie necesare dezvoltarii noilor tehnologii*”.
- Continutul si insasi existenta punctului 2 din Acord este cel putin interpretabila in conditiile in care deja exista paragrafe speciale in care sunt prezentate obligatiile partilor semnatare. Sub titlul „actiuni generale” sunt prezentate de fapt obligatii care pot fi asumate doar de autoritatile publice si/sau de titularii de drepturi de autor sau care, cel putin, nu pot fi sustinute de alte parti semnatare in mod individual, independent, adica fara o colaborare activa din parte institutiilor publice ori a titularilor de drepturi. Actiunile prezentate pot fi doar **initiate** de autoritatile publice sau de titularii de drepturi si sustinute de celelalte parti semnatare. **Metoda de colaborare in acest sens ar trebui pusa in discutie**, nefiind de preferat existenta unor dispozitii care sa prezinte doar **scopul** „colaborarii” ci si **modelul**, formula in care fiecare dintre partile semnatare, altele decat autoritatile si titularii de drepturi, pot veni in sprijinul acestor demersurilor.

- In cadrul autoritatilor publice, propunem sa fie introdus un punct prin care acestea sa sustina **realizarea de studii cu privire la modul cum noile tehnologii modifica notiunile traditionale legate de dreptul de autor** si de a identifica care ar fi ceale mai bune solutii pe care autoritatile le pot implementa pentru a incuraja noile forme de cultura digitala.
- In ceea ce priveste angajamentele Furnizorilor de servicii Internet, singura activitate la care se pot angaja – avand in vedere calitatea lor de intermediari ai informatiei pe Internet – este de informare a utilizatorilor cu privire la dreptul de autor. In niciun caz **nu putem discuta de o colaborare in vederea implementarii „celor mai performante modalitati tehnice”, care ar putea conduce la ideea unei cenzuri pe care ISP-isti ar fi obligati sa o faca in baza acestui acord**, nerespectind alte dispozitii legale si contractuale prin care este interzis accesul acestora la comunicatie tranzitata, ca o garantie a libertatii de exprimare si a secretului corespondentei propriului client.
- In ceea ce priveste platformele de gazduire si obligatia prevazuta de sustinere a tehnologiilor de recunoastere a operelor, **trebuie sa facem distinctie intre multiplele platforme de gazduire ce pot exista pe Internet** (gazduire de site-uri, de transfer de fisiere, de opere pentru punere la dispozitie publica. De asemenea trebuie facute distinctii intre diverse tipuri de continut (de ex. pentru continut text o astfel de obligatie este inutila). De asemenea, consideram ca atata vreme cat nu exista o obligatie legala in acest sens ori un acord unanim acceptat in ceea ce priveste aceste tehnologii, este impropriu de a nota o astfel de obligatie in acest acord.
- Aceleasi precizari merita retinute si in privinta obligatiei de sustinere a masurilor tehnice de protectie a operelor. Apreciem ca, in fapt, sustinerea tehnologiilor de recunoastere a operelor si a masurilor tehnice de protectie a acestora, se traduce prin alocarea unor resurse financiare considerabile, fapt ce nu poate decat sa dauneze modelului de business promovat de respectivul detinator al platformei de gazduire. Propunem in acest sens ca, dimpotriva, titularii de drepturi sa fie obligati sa adopte exclusiv sisteme tehnologice usor de implementat, fiind de preferat sa se oblige chiar la a sustine financiar o astfel de implementare de catre furnizorii de servicii online.
- **Termenul de platforma de partajare este extrem de neclar** – rugam ca textul sa precizeze (eventual cu exemple) la ce se refera sau cel putin sa se incerce folosirea terminologiei folosite de legislatia romaneasca in vigoare.

Speram ca aceste comentarii si sugestii vor fi luate in considerare si vor stabili bazele unor politici in domeniul dreptului de autor care sa se bazeze pe elementele de fapt ale societatii romanesti de astazi si nu doar pe interesele industriilor din anumite domenii.

Bucuresti, 03.11.2009